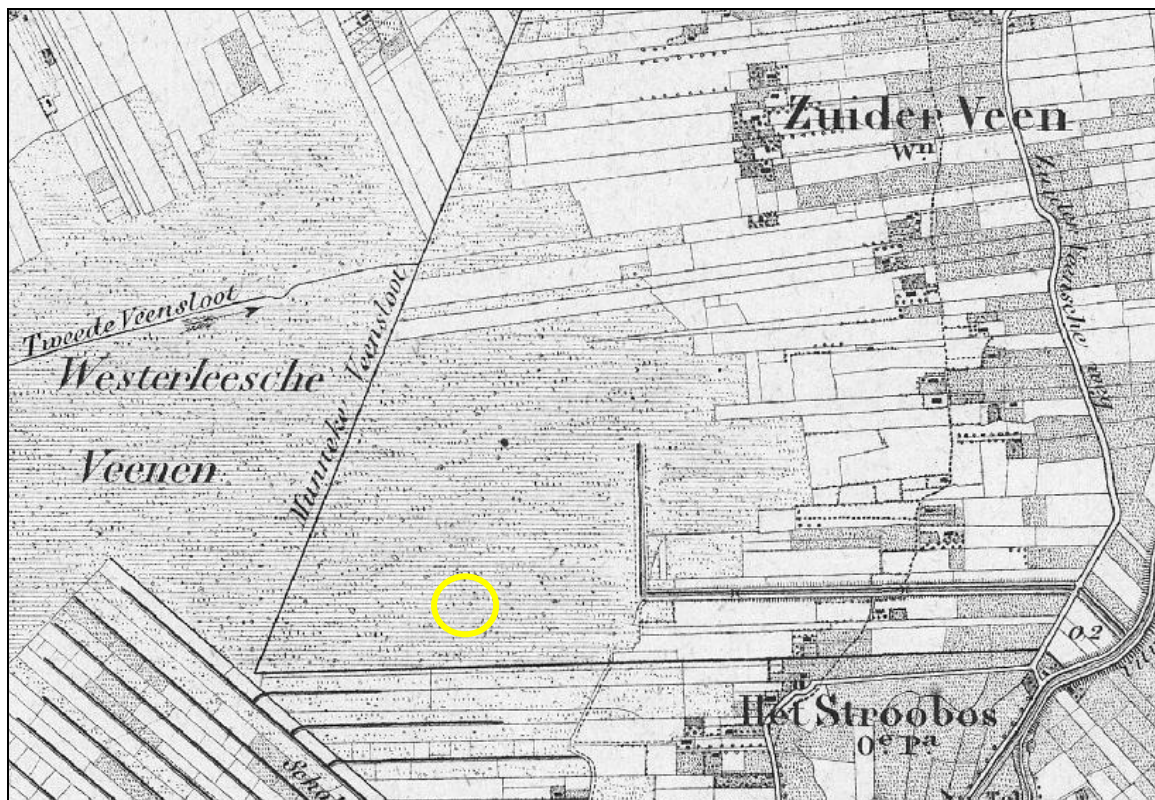

Oogstweg 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Administratieve gegevens

provincie: Groningen
gemeente: Oldambt
plaats: Winschoten
toponiem: Oogstweg 2
bevoegd gezag: gemeente Oldambt
opdrachtgever: Agra-Matic B.V.
coördinaten: 262828/ 571305
kaartblad: 13A
onderzoeksmeldingsnummer: 4548453100
beheer documentatie: Libau, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, gemeente Oldambt en E-depot
uitvoerder: Libau
rapport: 17-99
auteur : I. van der Velde MA
autorisatie : N. van der Mei
telefoon: 050-3126545
e-mail: archeologie@libau.nl
afbeelding voorblad : Topografisch militaire kaart uit 1864 met het plangebied bij benadering weergegeven in de gele cirkel.

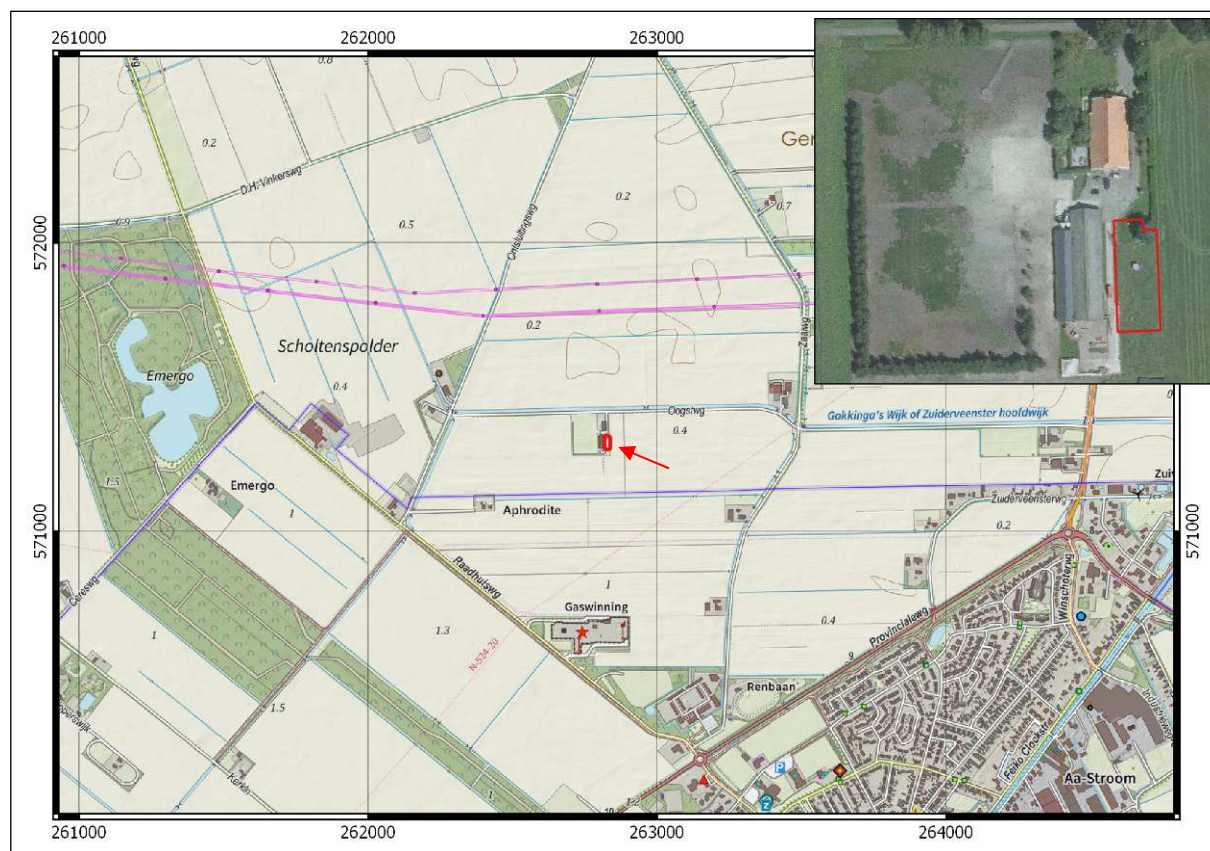

Oogstweg 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Planvoornemen

In opdracht van Agra-Matic B.V., vertegenwoordigd door mevr. S. Eindhoven, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Oogstweg 2 te Winschoten (zie figuur 1). De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande bouw van een pluimveestal inclusief wintertuin en voersilo. De stal zal een totale oppervlakte krijgen van circa 953 m². In het zuidelijke deel van de stal wordt een inloopput van 10 m³ verwezenlijkt die op 1,70 m –mv zal worden aangelegd. In het overige deel van de stal zal een betonvloer worden aangelegd op 15 cm –mv. In het staldeel waar de wintertuin wordt verwezenlijkt, komt de fundering op poeren te liggen. Ten behoeve van de silo zal een funderingsplaat van 9 m² geplaatst worden. Na de bouw van de stal zal de grond rondom worden aangevuld tot op het peil van het huidige erf. Het gebied waar de ingrepen zijn beoogd, wordt in dit bureauonderzoek verder aangeduid als plangebied.

Figuur 1: Het plangebied en omgeving op de topografische kaart (Opentopo) aangegeven met rode kaders en een rode pijl. In de inzet is een recente luchtfoto opgenomen (PDOK) waarop het plangebied eveneens is aangegeven met een rood kader.

Landschappelijke en aardkundige informatie

Het plangebied is gelegen ten noorden van Oude Pekela en ten zuidwesten van Winschoten, aan de Gokkinga's wijk of Zuiderveensterhoofdwijk. Het Zuiderveen, waar deze wijk deel van uitmaakt, is een oud veengebied dat in het holoceen ontstond. Voor de veengroei lag hier een uitgestrekt dekzandlandschap, dat in de steentijd geschikt was voor bewoning. Door het stijgen van de zeespiegel en de toename van de neerslaghoeveelheden, vernatte het landschap en ontstond grootschalige veengroei. Hierdoor raakten grote delen van het reliëfrijke zandlandschap en zelfs grote delen van de hoger gelegen dekzandruggen met veen bedekt. Het plangebied en omgeving werden hierdoor in de bronstijd, of mogelijk al eerder, te nat voor bewoning.

In de loop van de middeleeuwen werden de venen in het Oldambt ontgonnen en in gebruik genomen als landbouwgrond. Zo werd het Oldambt een welvarende streek. De veenontginningen hadden echter ook inklinking en oxidatie tot gevolg. De hierdoor dalende bodem zorgde voor wateroverlast vanuit de nog niet ontgonnen veengebieden in de omgeving. Daarnaast kreeg men te maken met overstromingen vanuit zee. Door de gedaalde bodem kon de zee tot diep in het land binnendringen. Hierdoor ontstond in de late middeleeuwen de Dollard, die met een westelijke en oostelijke zeearm om het hooggelegen Winschoten heen reikte. In 1509 bereikte de Dollard zijn grootste omvang. Vanaf de tweede helft van de 16de eeuw werd een deel van het verdronken land door middel van inpolderingen langzamerhand weer teruggewonnen.

Volgens de fysisch geografische kaart van de provincie Groningen is het plangebied gelegen op een veenkoloniale ontginningsvlakte met restveen van 15 tot 40 cm dikte (code oOv4; zie bijlage Fysisch geografische kaart). In feite betreft het hier een lage dekzandrug die overgroeid is geraakt met veen. Soortgelijke dekzandruggen in de omgeving zijn gekarteerd als vlakke dekzandvlakten met 15 tot 40 cm restveen (code oNv2). Deze dekzandruggen liggen binnen een veenkoloniale vlakte met meer dan 40 cm restveen (codes Ov3 en Ov2). Verder in oostelijke richting komen dekzandvlakten met kleinschalig reliëf met en zonder restveen van 15 tot 40 cm dikte voor (code (o)Nv1). In het uiterste oosten van het kaartbeeld is de zeeboezemvlakte van de voormalige oostelijke zeearm van de Dollard zichtbaar (code Mv4), met daaromheen een vlakke getij-afzettingsvlakte (code Mv2). Daar waar de Dollard in het verleden de dekzanden raakte is op het dekzand een kleidek van 15 tot 40 cm dikte afgezet (codes moNv2 en mNw1)

Op de bodemkaart is het plangebied gekarteerd als moerige podzolgrond met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag (code iWp; zie bijlage Bodemkaart). Dit geldt voor vrijwel alle lage dekzandruggen in de omgeving. De aanwezigheid van een podzobodem wijst er op dat de afwatering van de zandgrond tijdens de prehistorie vrij goed was. Dergelijke locaties waren tijdens de steentijd mogelijk geschikt voor bewoning. Buiten de dekzandruggen bestaat de bodem vooral uit veengronden met een veenkoloniaal dek op zand zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120 cm .

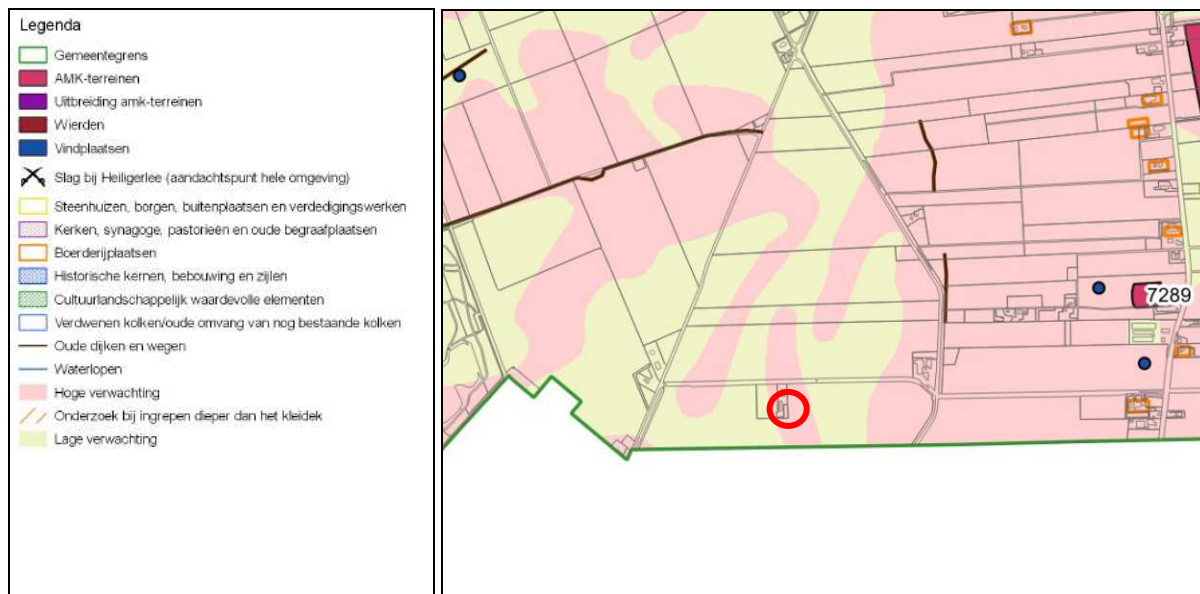
Op de kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN2; zie bijlage Hoogtekaart AHN2) is de hoge ligging van Winschoten ten noorden van het plangebied goed herkenbaar. Ook de gronden ten zuiden van het plangebied, ten westen van Oude Pekela, zijn duidelijk hoger gelegen. Het plangebied zelf ligt in het lager gelegen gebied tussen Oude Pekela en Winschoten. Binnen dit lager gelegen gebied komt nog wel enige variatie in hoogte voor. Op de AHN-detailkaart (zie bijlage) is te zien dat het woonhuis en de reeds bestaande stal ten westen van het plangebied circa 80 cm hoger zijn gelegen dan de directe omgeving. Deze hogere ligging is niet van natuurlijke oorsprong, maar hangt samen met de aanleg van het erf.

Archeologische informatie

Het plangebied is niet geregistreerd op de Archeologische Monumentenkaart (AMK; zie bijlage Kaart Archeologie). Ook zijn er geen archeologische vondstmeldingen binnen het plangebied geregistreerd in de archeologische database Archis. In de omgeving van het plangebied zijn wel enkele AMK-terreinen en vondstmeldingen bekend. Zo is op ruime afstand ten oosten van het plangebied een terrein met sporen uit het mesolithicum bekend, met bijbehorende vondstmeldingen (AMK-terrein 7289; vondstmeldingen 2796286100, 2796278100, 2796261100). Dit AMK-terrein is gelegen op een dekzandkop, die ook op de AHN-kaart goed zichtbaar is (zie bijlage Hoogtekaart AHN2). Ten noorden daarvan is het AMK-terrein van een 15de-eeuwse borg en bijbehorende vondstmeldingen geregistreerd (AMK-terrein 7306; vondstmeldingen 2796253100, 3009306100, 2796318100).

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Oldambt (Libau, 2015 concept) is te zien dat het plangebied binnen een gebied met een hoge archeologische verwachting is gelegen (zie figuur 2). Deze verwachting hangt samen met de aanwezigheid van de eerder beschreven moerige podzolgronden.

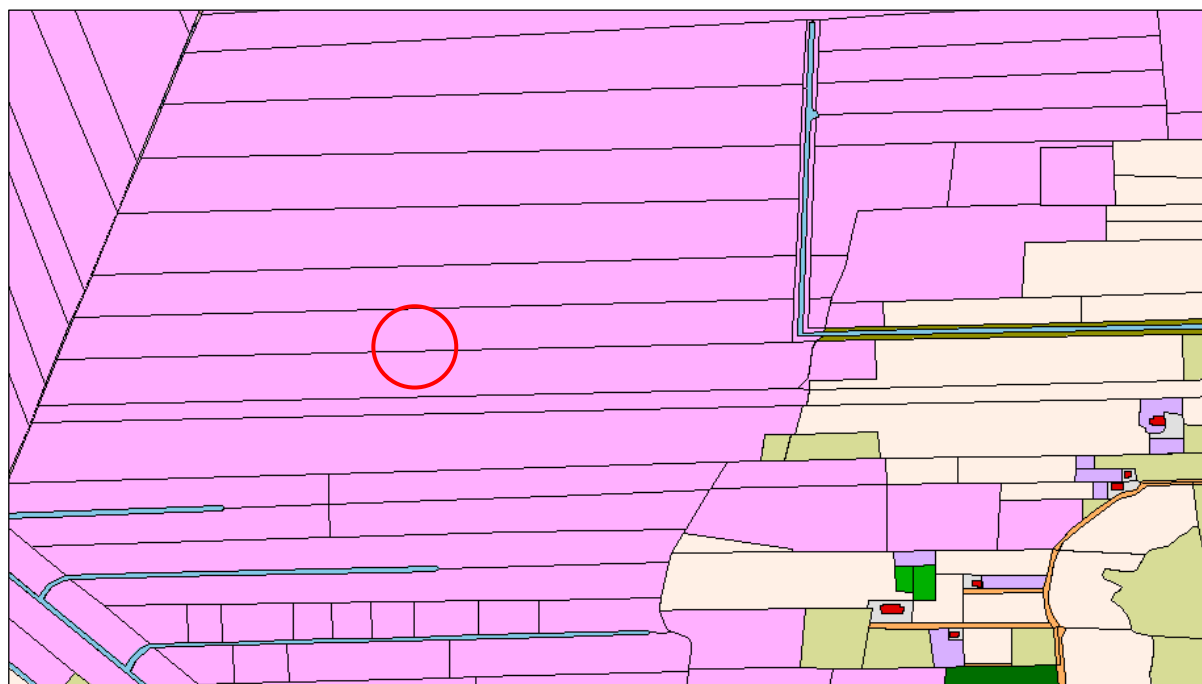

Figuur 2: Uitsnede uit de concept Beleidskaart Archeologie van de gemeente Oldambt (Libau, 2015). Het plangebied is aangegeven met een rode cirkel.

Historische geografie

Op de kadastrale minuut uit 1823 (gemeente Winschoten, sectie D, blad 2) is te zien dat de omgeving van het plangebied nog in de beginfase van de ontginning verkeerde en was gekarteerd als veenheide (lila; zie figuur 3). Het veenperceel waar het plangebied deel van uitmaakte, was eigendom van de erven van de heer Harm Melles Mellema (HisGIS). Het perceel waarop de boerderij van Oogstweg 2 is gelegen, was in eigendom Willem Geerts Stuivinga en mede eigenaren.

Figuur 3: De digitale versie van de kadastrale minuut uit 1823 (HisGIS) met in de rode cirkel bij benadering het plangebied.

Op de Topografisch militaire kaart uit 1864 is het plangebied en omgeving aangegeven als onderdeel van het Zuider Veen (zie voorblad). Het Zuider Veen wordt van de Westerleesche Veenen gescheiden door de Munneke Veensloot die heden ten dage nog voor een deel herkenbaar is als sloot langs de Ontsluitingsweg ten westen van het plangebied. Op de topografische kaart van 1906 (topotijdreis) is voor het eerst bebouwing zichtbaar op het perceel waar de boerderij van Oogstweg 2 is gelegen. Op de topografische kaart van 1921 is de boerderij zelf herkenbaar. Op de topografische kaart van 1982 is de stal ten westen van het plangebied voor het eerst weergegeven. Ter plaatse van het plangebied heeft volgens het kaartmateriaal tot heden geen bebouwing gestaan.

Overweging en advies

Het plangebied is gelegen ten noorden van Oude Pekela en ten zuidwesten van Winschoten, aan de Gokkinga's wijk of Zuiderveensterhoofdwijk. Het Zuiderveen, waar deze wijk deel van uitmaakt, is een oud veengebied dat in het holoceen ontstond. In de loop van de middeleeuwen werden de venen in het Oldambt ontgonnen en in gebruik genomen als landbouwgrond. Volgens historisch kaartmateriaal heeft ter plaatse van het plangebied geen eerdere bebouwing gestaan.

Het plangebied ligt in het relatief laaggelegen veengebied tussen Oude Pekela en Winschoten. Uit aardkundige gegevens blijkt dat het plangebied op een lage dekzandrug is gelegen, waar sprake is van een moerige podzolgrond met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag. De aanwezigheid van een podzolbodem wijst op een goede afwatering van de zandgrond tijdens de prehistorie. Dergelijke locaties waren tijdens de steentijd mogelijk geschikt voor bewoning. Het plangebied is echter niet geregistreerd op de Archeologische Monumenten Kaart en er zijn geen archeologische vondsten uit het plangebied en directe omgeving bekend. In de ruimere omgeving van het plangebied zijn wel resten van bewoning uit het mesolithicum aangetroffen. Deze locaties liggen echter beduidend hoger in het landschap dan het plangebied.

Op basis van het bovenstaande worden in het plangebied geen archeologische resten verwacht. Archeologisch vervolgonderzoek wordt daarom niet noodzakelijk geacht. Mochten bij de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten worden aangetroffen, dan geldt krachtens de Erfgoedwet, conform artikel 5.10, een meldingsplicht. Vondsten dienen zo spoedig mogelijk te worden gemeld bij de gemeente Oldambt en bij Libau. Deze laatste kan zorg dragen voor de wettelijk verplichte melding bij het Rijk.

Bijlagen:

- Fysisch geografische kaart;
- Bodemkaart;
- Hoogtekaart AHN2;
- AHN2-detailkaart;
- Kaart archeologie;

Geraadpleegde bronnen en kaarten

Actueel Hoogtebestand Nederland (www.ahn.nl).

Archeologische Monumentenkaart.

Archis, archeologisch informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

BAG Viewer, Basisregistraties Adressen en Gebouwen (www.bagviewer.kadaster.nl).

Brood, P., A.H. Huussen & J. van der Kooi (red.), 1999. *Nieuwe Groninger Encyclopedie*. REGIO-PRojekt Uitgevers, Groningen.

DINOloket Ondergrondgegevens (www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens).

Grote Historische topografische Atlas Groningen ± 1900 – 1930, schaal 1: 25000. Uitgeverij Nieuwland, 2006. Tilburg.

Grote Historische Atlas van Nederland, 1: 50000. Deel 2: Noord-Nederland 1851 – 1855. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. Groningen.

HisGIS, Historisch Geografisch Informatiesysteem (hisgis.nl).

Libau, 2015. Beleidskaart Archeologie gemeente Oldambt CONCEPT.

Opentopo. Topografische kaarten van Nederland. J.W. van Aalst (www.opentopo.nl).

PDOK, Publieke Dienstverlening op de Kaart.

Schroor, M., 1996. *De atlas der provincielanden van Groningen (1722-1736)*. REGIO-PRojekt Uitgevers, Groningen.

Schroor, M., 1997. *De atlas der stadslanden van Groningen (1724-1729)*. REGIO-PRojekt Uitgevers, Groningen.

Schroor, M & J. Meijering, 2007. *Golden Raand, Landschappen van Groningen*. In Boekvorm Uitgevers, Assen.

Snijders, F.L., 1985. *Fysische geografie in de provincie Groningen*. Milieu- en landschapsonderzoek Provinciaal Planologische Dienst. Groningen.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1: 50.000*. Stiboka, Wageningen (Toelichting gepubliceerd in 1986; kaartopname door A.E. Clingeborg et al.).

Topotijdreis, Tijdreis over 200 jaar topografie. Kadaster (www.topotijdreis.nl).

Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. De atlas van Huguenin; militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829. Historische inleiding en samenstelling door H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers/Drentse Historische Vereniging, Groningen/Veendam.

Archeologische periodes

paleolithicum

paleolithicum vroeg	tot 8800 v.Chr. tot 300000 C14
paleolithicum midden	300000 – 35000 C14
paleolithicum laat	35000 C14 - 8800 v.Chr.
Paleolithicum laat A	35000 - 18000 C14
Paleolithicum laat B	18000 C14 -8800 v.Chr.

mesolithicum

mesolithicum vroeg	8800 - 4900 v.Chr. 8800 - 7100 v.Chr.
mesolithicum midden	7100 - 6450 v.Chr.
mesolithicum laat	6450 -4900 v.Chr.

neolithicum

neolithicum vroeg	5300 - 2000 v.Chr. 5300 - 4200 v.Chr.
neolithicum vroeg A	5300 - 4900 v.Chr.
neolithicum vroeg B	4900 - 4200 v.Chr.
neolithicum midden	4200 - 2850 v.Chr.
neolithicum midden A	4200 - 3400 v.Chr.
neolithicum midden B	3400 - 2850 v.Chr.
neolithicum laat	2850 - 2000 v.Chr.
neolithicum laat A	2850 - 2450 v.Chr.
neolithicum laat B	2450 - 2000 v.Chr.

bronstijd

bronstijd vroeg	2000 - 800 v.Chr. 2000 - 1800 v.Chr.
bronstijd midden	1800 - 1100 v.Chr.
bronstijd midden A	1800 - 1500 v.Chr.
bronstijd midden B	1500 - 1100 v.Chr.
bronstijd laat	1100 - 800 v.Chr.

ijzertijd

ijzertijd vroeg	800 - 12 v.Chr. 800 - 500 v.Chr.
ijzertijd midden	500 - 250 v.Chr.
ijzertijd laat	250 - 12 v.Chr.

Romeinse tijd

Romeinse tijd vroeg	12 v.Chr. - 450 n.Chr. 12 v.Chr. - 70 n.Chr.
Romeinse tijd vroeg A	12 v.Chr. - 25 n.Chr.
Romeinse tijd vroeg B	25 - 70 n.Chr.
Romeinse tijd midden	70 - 270 n.Chr.
Romeinse tijd midden A	70 - 150 n.Chr.
Romeinse tijd midden B	150 - 270 n.Chr.
Romeinse tijd laat	270 - 450 n.Chr.
Romeinse tijd laat A	270 - 350 n.Chr.
Romeinse tijd laat B	350 - 450 n.Chr.

middeleeuwen

middeleeuwen vroeg	450 - 1500 n.Chr. 450 - 1050 n.Chr.
middeleeuwen vroeg A	450 - 525 n.Chr.
middeleeuwen vroeg B	525 - 725 n.Chr.
middeleeuwen vroeg C	725 - 900 n.Chr.
middeleeuwen vroeg D	900 - 1050 n.Chr.
middeleeuwen laat	1050 - 1500 n.Chr.
middeleeuwen laat A	1050 - 1250 n.Chr.
middeleeuwen laat B	1250 - 1500 n.Chr.

nieuwe tijd

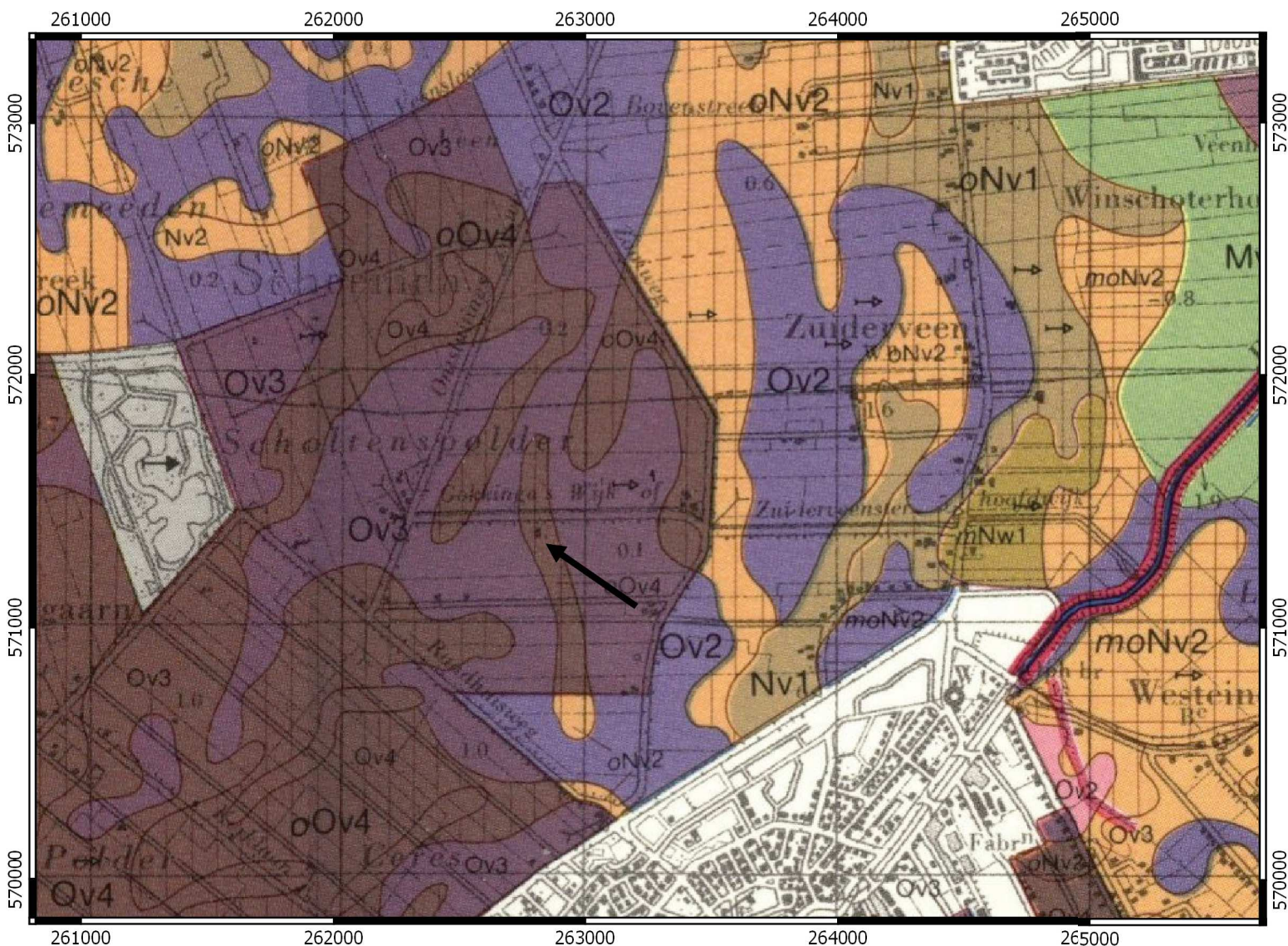
nieuwe tijd A	1500 – heden 1500 - 1650 n.Chr.
nieuwe tijd B	1650 - 1850 n.Chr.
nieuwe tijd C	1850 – heden

Fysisch geografische kaart

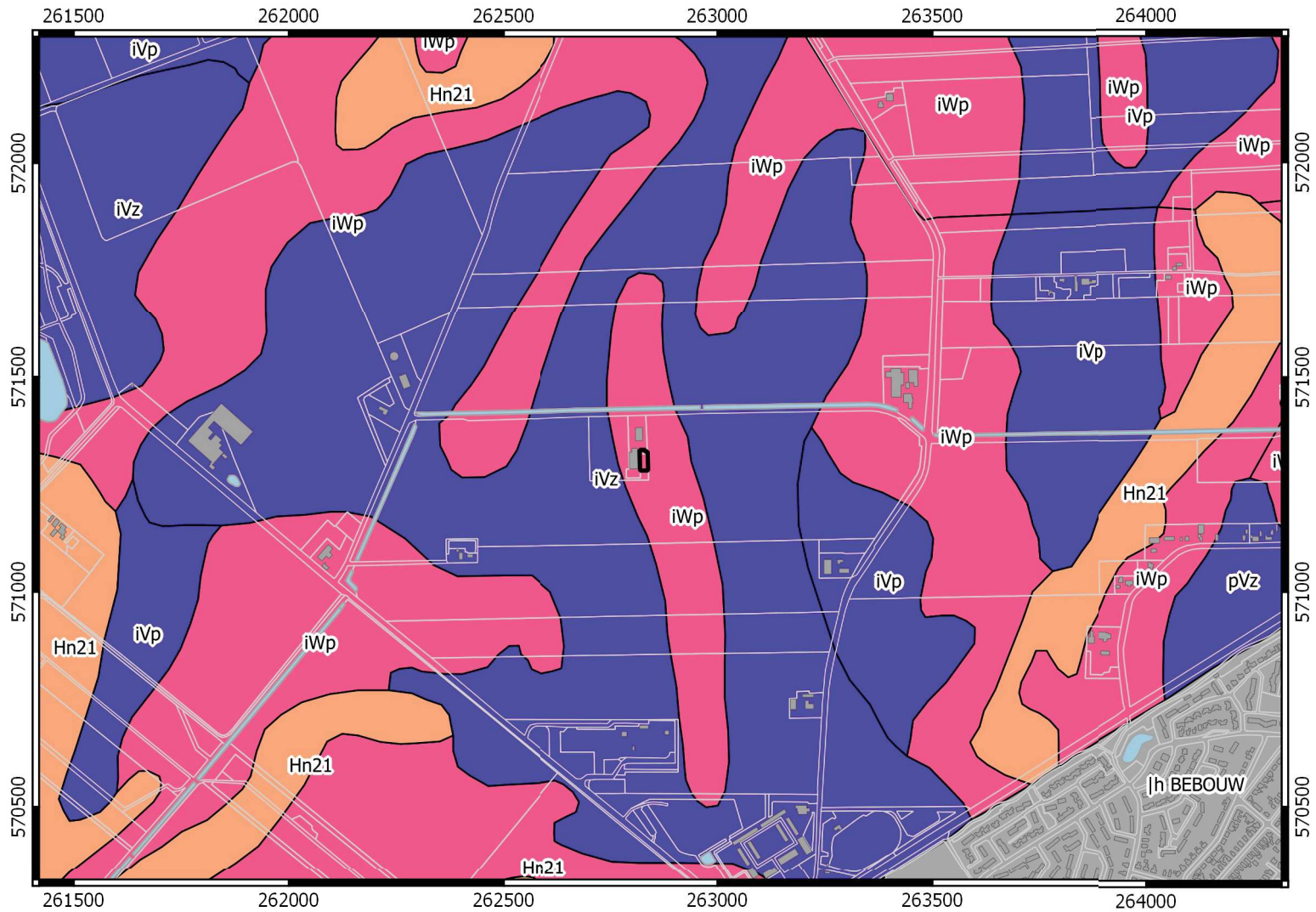
Oogstlaan 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Legenda			
	Plangebied		Nv2 - Vlakke dekzandvlakte
	Afgraving/ophoging/vergraving		Nv1 - Dekzandwielving
	Bebouwde kom		Ov2 - Ontgonnen veenvlakte > 40 cm veen
	Dijk		Ov3 - Veenkoloniale ontginningsvlakte > 40 cm veen
	Mv2 - Vlakke getij-afzettingsvlakte		Ov4 - Veenkoloniale ontginningsvlakte zonder restveen
	Mv4 - Zeeboezemvlakte		Water
	Nv1 - Dekzandvlakte met kleinschalig reliëf		o - met restveen, 15-40 cm dik
			m - met kleidek, 15-40 cm dik

Bodemkaart

Oogstlaan 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Legenda

- Plangebied
- Ih BEBOUW: bebouwde kom
- Hn21: Veldpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- iVp: Veengronden met een veenkoloniaal dek op zand met humuspodzol, beginnend ondieper dan 120 cm
- iVz: Veengronden met een veenkoloniaal dek op zand zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120 cm
- iWp: Moerige podzolgronden met een veenkoloniaal dek en een moerige tussenlaag
- pVz: Weideveengronden op zand, beginnend ondieper dan 120 cm

Hoogtekaart AHN2

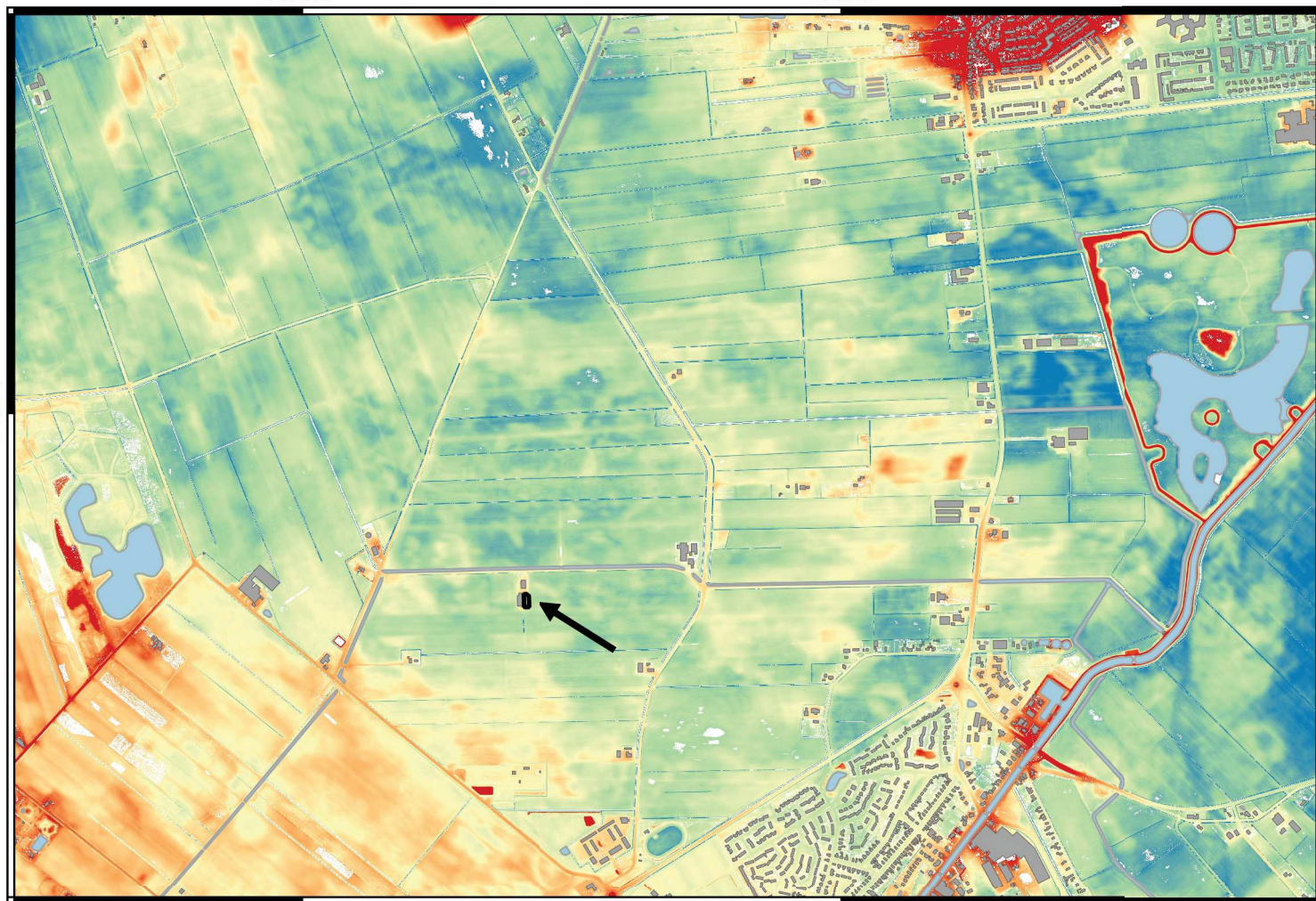
Oogstlaan 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

262000

264000

572000

572000

262000

264000

Legenda

 Plangebied

AHN2

 -1 m NAP

 -0,25 m NAP

 +0,50 m NAP

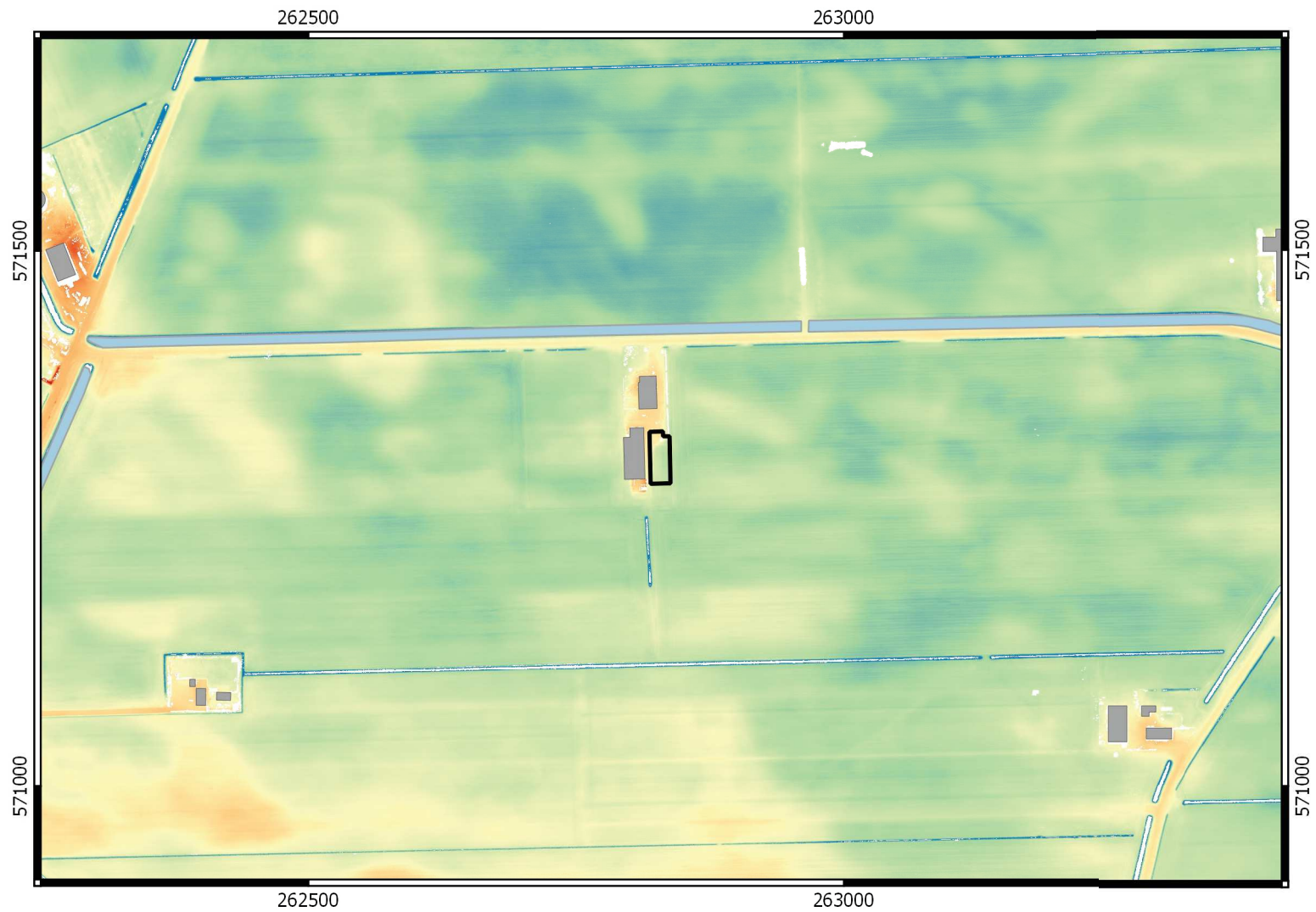
 +1,25 m NAP

 +2 m NAP

AHN2-detailkaart

Oogstlaan 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Legenda

 Plangebied

AHN2

 -1 m NAP

 -0,25 m NAP

 +0,50 m NAP

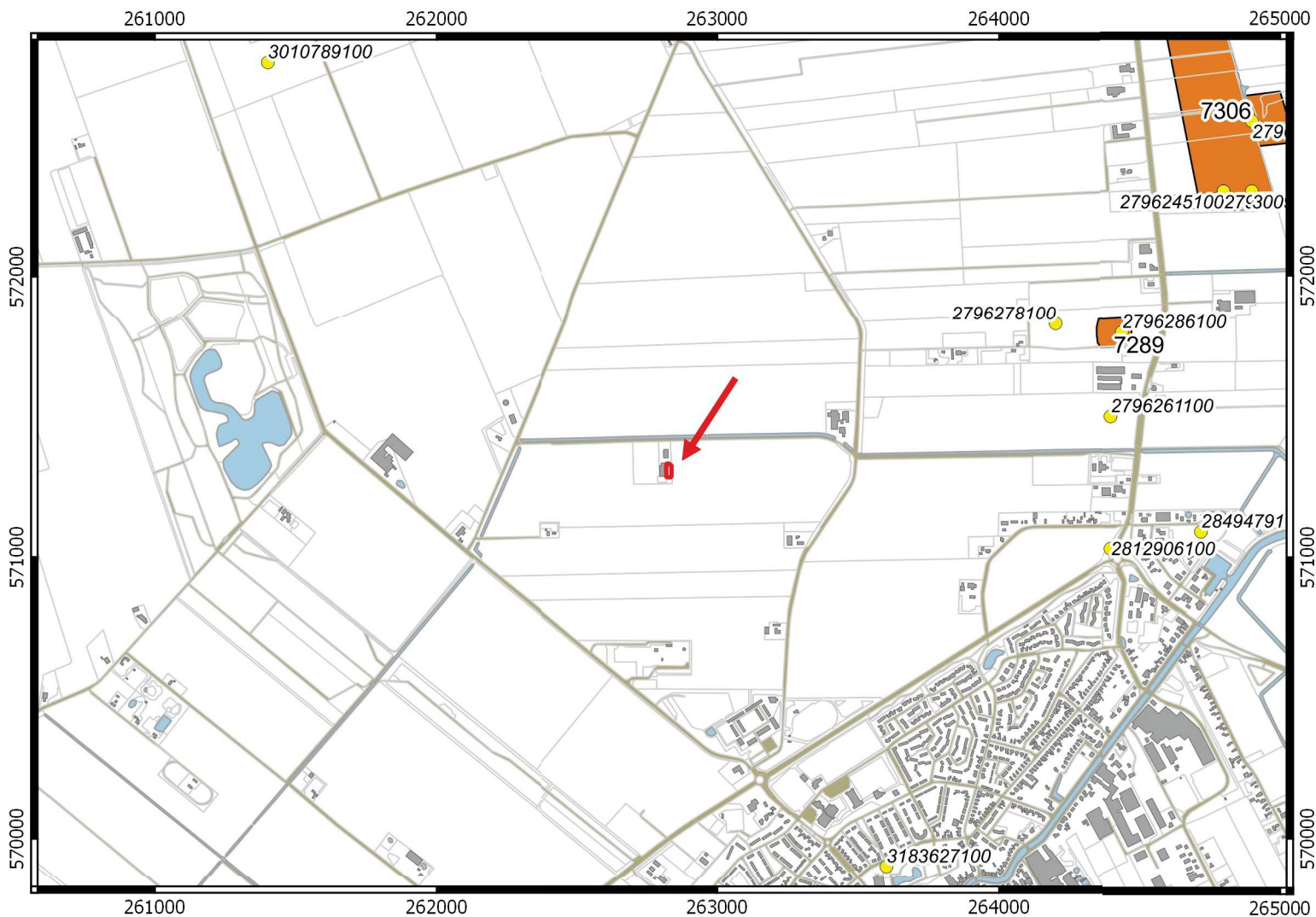
 +1,25 m NAP

 +2 m NAP

Kaart archeologie

Oogstlaan 2 te Winschoten, gemeente Oldambt

Legenda

- Plangebied
- Vondstlocaties
- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde
- Terrein van zeer hoge archeologische waarde, rijksbeschermd